

KLESARSKA KONFERENCA 2023

vsi na isti poti

Otroci bi izbrali kolo

Dr. Maja Simoneti

IPoP – Inštitut za politike prostora

IPoP

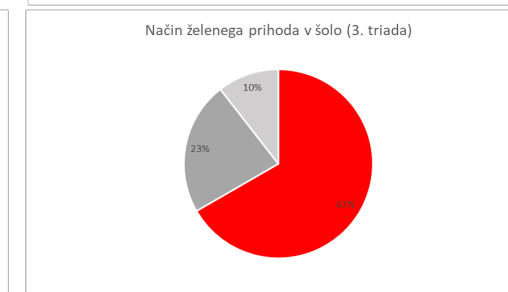
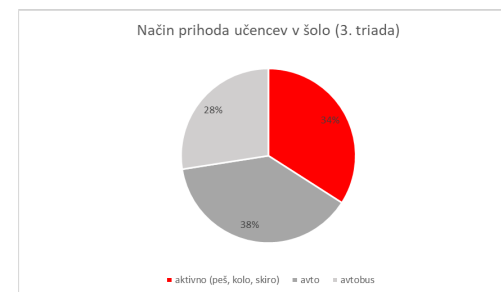
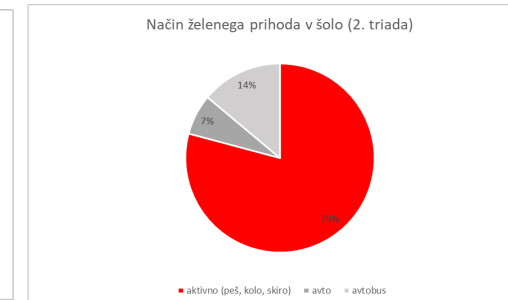
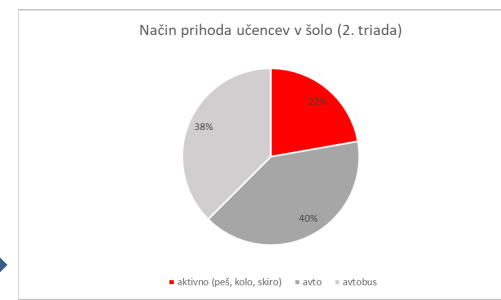
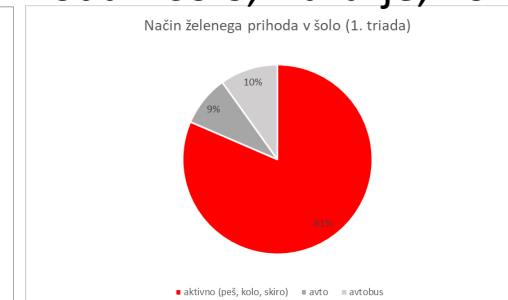
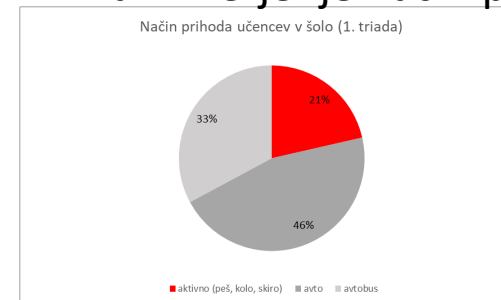
Inštitut za politike prostora
Institute for Spatial Policies
ipop.si

Kako otroci potujejo v šolo?

- 8% z avtom, 31,2 motorizirano, 12% mešano - ARTOS, FŠ, 2013
- 40% z avtom - AMZS, N520, 2016
- 23,6% v šolo z avtom - LIFE IP CARE4CLIMATE, 2020

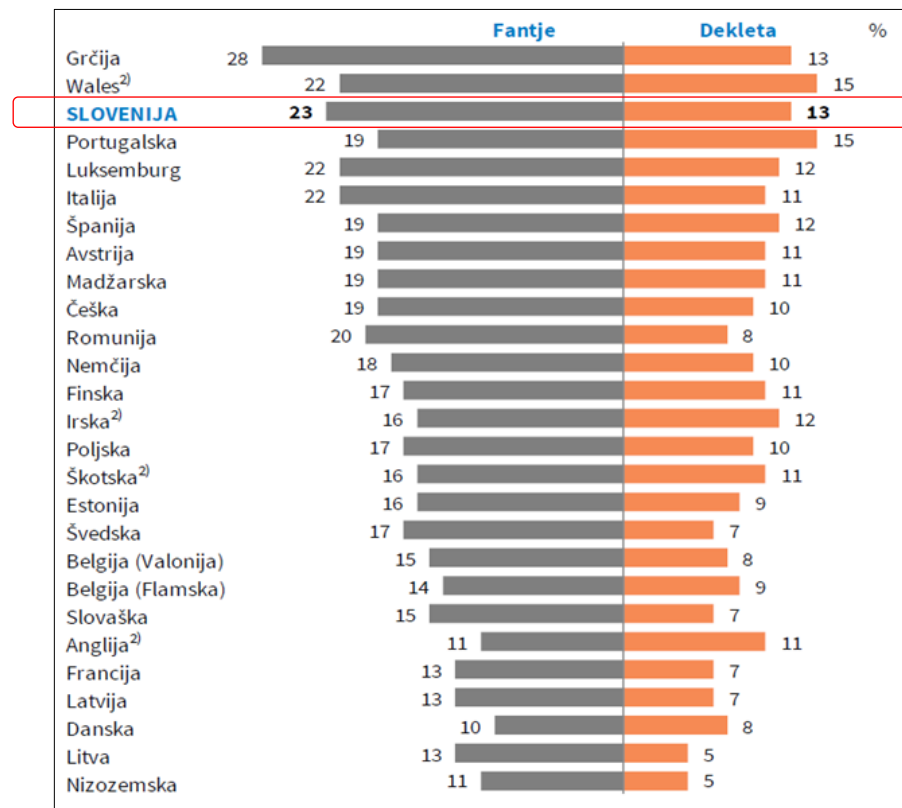
- **Aktivno v šolo in zdravo mesto, 2019 - 2022**
velik razkorak med načinom in željami
razkorak med prihodom in odhodom

Prikaz: Merjenje način prihoda v šolo, Nazarje, 2023

Aktivno v šolo in zdravo mesto

- **naslavljamo** problem zdravja otrok
  - **podpiramo** šole, občine, starše in otroke pri omogočanju aktivne hoje v šolo
  - **promoviramo** aktivno mobilnost kot zdravo in okolju prijazno prometno prakso
  - **razvija znanje za načrtovanje** hoji prijaznega okolja
  - **umešča skrb za zdravje** v prostorsko in urbanistično načrtovanje
- Zdrav šolar, 2015 – 2016
  - Aktivno v šolo, 2017 -2019
  - Aktivno v šolo in zdravo mesto, 2019 -2022
  - Aktivno v šolo in zdravo mesto - nadaljevanje, 2022 - 2025

Slika: Delež pretežkih in debelih 15 letnikov v EU
Vir: Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju - HBSC 2009 -2010

Koristi aktivne hoje v šolo

- vsakodnevna telesna dejavnost - boljše počutje in zdravje
- osredotočenost na delo v šoli
- zdrave navade - telesna dejavnost v otroštvu je povezana z vedenjem v odraslosti (Thompson, 2007)

- socializacija in samostojnost
- spoznavanje lokalnega okolja in vključevanje v skupnost
- razvoj znanja in veščin za sodelovanja v prometu
- delovanje v skladu z vrednotami glede varstva okolja

- zmanjševanje prometnih obremenitev v okolici šole
- načrtovanje aktivne mobilnosti v lokalni skupnosti
- povezovanje skupnosti in zdrava mesta

Zdrav šolar – začnimo pri najmlajših

- razvijanje zdravih potovalnih navad
- testiramo Pešbus in Bicivlak, razvijamo orodja
- zgodnje vključevanje otrok v promet
- okolica šole - priročnik
- Trajnostna mobilnosti v šoli, MOP, 2016

Priročnik za urejanje šolskih okolišev
po načelih trajnostne mobilnosti

Sliki: testno izvajanje Pešbusa in Bicivlaka, 2016, arhiv IPoP

Aktivno v šolo, 2017-2019

- pospešujemo izvajanje Pešbus in Bicivlak (130)
- seminarji za šole – spremljevalce in izvajalce
- kako nagovoriti starše in starejše šolarje?
- kakšno orodje je načrt šolskih poti?
- kaj predlagajo otroci?

Načrt šolskih poti za OŠ Josipa Plemlja Bled, 2019

- kako daleč je peš do šole
- hitrost hoje 3,6 km/h = 300 m / 5 minut
- sodelovanje s šolo in šolarji, SVP in starši

Pred nami je obdobje, ugodno za aktivno pot v šolo.

Dragi starši. Pred nami je idealni letni čas, da vzpodbudite svojega otroka k samostojni poti v šolo. Tako mu boste pomagali na poti v samostojnost, sami pa boste razbremenjeni skrbi in prevozov.

Samostojni šolar je ponos vsakega starša.

Primerljiva vloga pri osamosvojitvi imamo starši - večkrat, ko otroka spremjamo na aktivnih poteh v šolo, bolj in prej se bo znal varno vključevati v življenjske izzive. Pa opravljenem kolesarskem izpitu, je vsak otrok tudi formalno opremljen z vsemi potrebni znanji o prometu.

Aktivna pot v šolo zelo dobro vpliva na zdravje vašega šolarja.

Redna aktivnost in stik z svežim zrakom povečujeta odpornost, skrbijo za telesno vzdržljivost in zmanjšujeta možnost pogjava zdravstvenih težav. Po drugi strani je sedež življenjski stil eden glavnih virov zdravstvenih težav tudi pri otrocih.

Pot v šolo je sprostitiv in priložnost za zabavno druženje.

Šolarji so nam povedali, da radi samostojno hodijo v šolo, saj jih to sprošča in povezuje z vrstniki. Radi imajo stik z okolico, v kateri živijo in radi odločajo sva na svoj način. Aktivna pot v šolo jih zabava in sprošča hkrati.

S pešačenjem in kolesarjenjem zmanjšujemo onesnaženje v našem kraju in v neposredni okolici šole.

Prevoz v in iz šole so pomembni viri onesnaženja. Z aktivno potjo v šolo vsak šolar prispeva svoj delež k manjšim obremenitvam okolja, hkrati pa s tem sam odkriva načine za bolj trajnostne načine potovanja.

aktivnovsolo.si | IPOP | OŠTA | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | DOBER TEK Slovenija

POJUBI IN ODPELJI

NASLEDNJA POSTAJA: ŠOLA

aktivno v šolo
zdravo mesto

Kaj smo ugotovili?

- kako otroci hodijo v šolo **ni odvisno od otrok**
- otroci zelo **radi hodijo** v šolo s Pešbusom
- otroci bi radi hodili v šolo s kolesom
- **otroci** zaznavajo razmere v prometu in varnost drugače od odraslih
- nagovoriti moramo **starše**
- **delovati moramo širše**
  - . pogoje za aktivno hojo otrok v šolo lahko zagotovimo **samo vsi skupaj**
  - . varnosti otrok v prometu **ne moremo zagotoviti samo z infrastrukturnimi rešitvami**

Slika: sprehod s šolarji, primer LNH Velenje, 2022, arhiv IPoP

Aktivno v šolo in zdravo mesto

Ključne dejavnosti:

1. Od šolskih poti do zdravega mesta: oblikovanje lokalnih partnerstev za pripravo načrtov hodljivosti in promocijo hoje: **3 Lokalni načrti hodljivosti**
1. Širjenje znanja za načrtovanje zdravega bivalnega okolja: **2 seminarja**
1. Pešbus gre naprej: podpora **izvajanju spremljane poti v šolo** s Pešbusom in Bicivlakom

Spodbujamo aktivno mobilnost
in ustvarjanje zdravega bivalnega okolja.

Zdravo mesto

NAČRTOVANJE HODLJIVOSTI

Hoja je zdrava, okolju prijazna, praktična in poceni oblika gibanja in široko razširjena prometna praksa. Hodljivost pa je značilnost prostora, ki omogoča učinkovito in udobno hojo po vsakdanjih opravkih za vse. Načrtovanje hodljivosti je prispevek k urejanju zdravega bivalnega okolja in omogočanju zdravega načina življenja.

+ Zdravo mesto

Razvoj znanja

NAČRTOVANJE ZDRAVEGA OKOLJA

Znanje za načrtovanje prostora, ki omogoča zdravo življenje in podpira zdrav življenjski slog obstaja na različnih področjih. Zbrali ga bomo in omogočili, da se učinkovito razširi med prostorske načrtovalce, urbaniste, projektante in upravljavce prostora.

+ Razvoj znanja

Aktivna pot v šolo

PEŠBUS IN BICIVLAK

Aktivna pot v šolo povezuje delovanje šole, staršev in občine. Pešbus in Bicivlak sta načina organizirane hoje in kolesarjenja v šolo za najmlajše, ki poteka v spremstvu odrasle osebe. Otroci na poti v šolo uživajo v družbi vrstnikov, starši pa niso več obremenjeni z jutranjim razvažanjem.

+ Pešbus

+ Bicivlak

www.aktivnovsolo.si

Lokalni načrt hodljivosti

- preverimo stanje
- povežemo akterje
- povežemo področja
- vključimo otroke in prebivalce
- prilagajamo proces in metode dela razmeram in okolju
- Infrastrukturni, organizacijski in ozaveščevalni ukrepi

Proces priprave LNH – skupnostni pristop

- ocena stanja in opredelitev območja obravnave
- oblikovanje fokusne skupine
- analiza lokalnih strateških dokumentov
- **I. srečanje s fokusno skupino**
- določitev območja obravnave
- prostorska analiza s terenskim ogledom
- pridobivanje podatkov preko vključevanja skupnosti
- **II. srečanje s fokusno skupino**
- opredelitev ugotovitev in nabor ukrepov za izboljšanje pogojev
- preveritev ugotovitev s prebivalci (javna razprava/anketa)
- akcijski načrt

predstavniki lokalne uprave in organizacij s področja zdravstva, šolstva, nevladnih in civilnodružbenih organizacij, otroci, starejši, invalidi

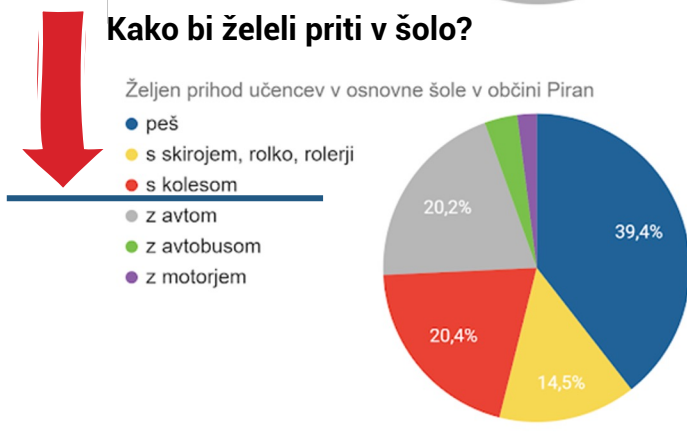
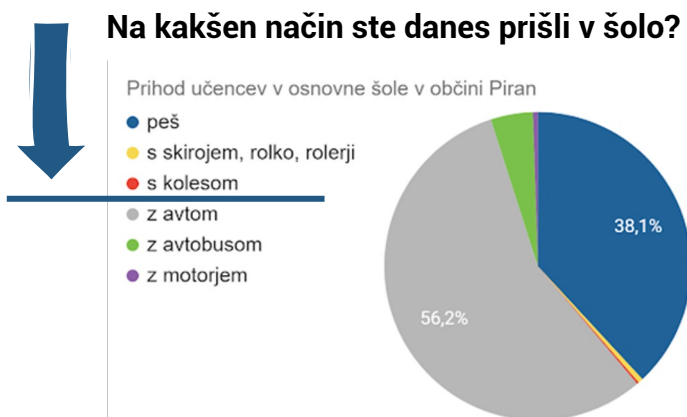
načini pridobivanja podatkov

- fokusne skupine
- intervjuji
- srečanja
- urbani sprehodi
- sprehod in pogovor s šolarji
- javna razprava/anketa

Beleženje prihoda v šolo?

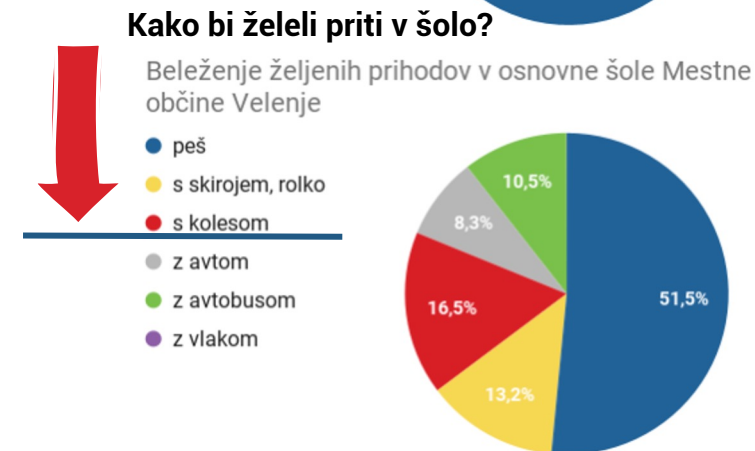
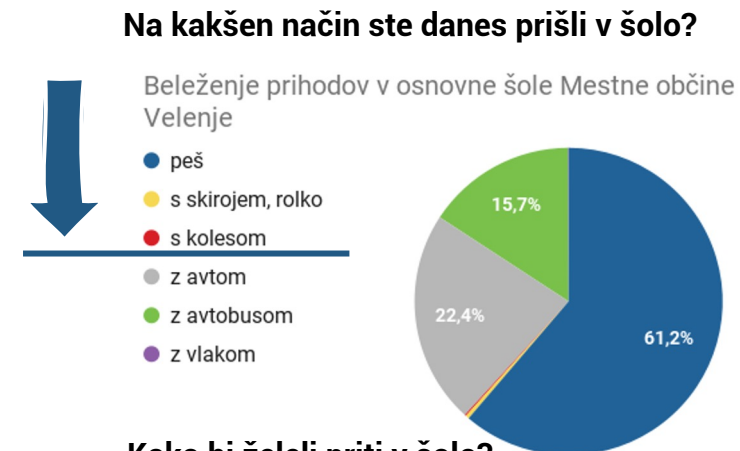
Občina Piran

- Vsi učenci na isti dan, 25. marca 2021
- Sodelovalo je 1152 od 1426 (80,8 %) šoloobveznih otrok

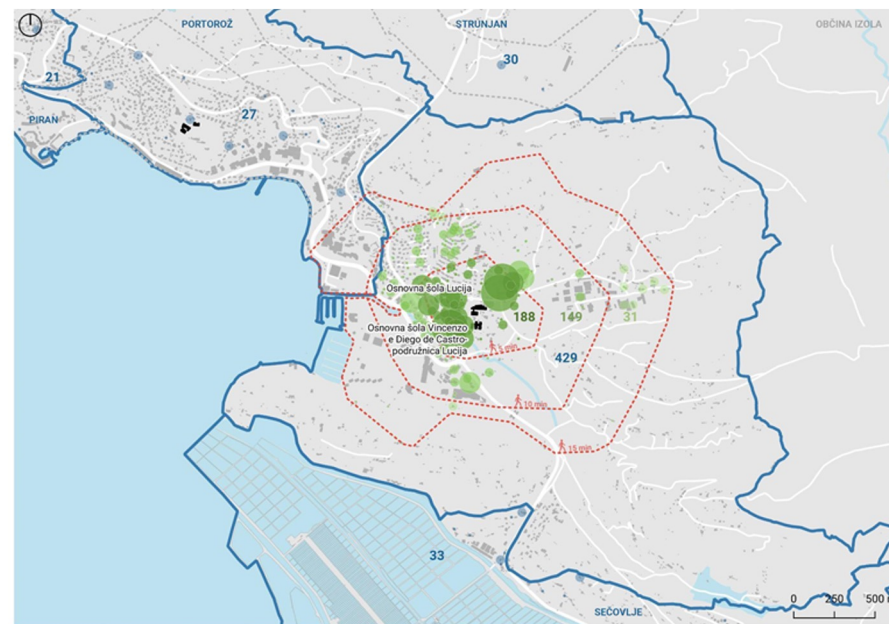
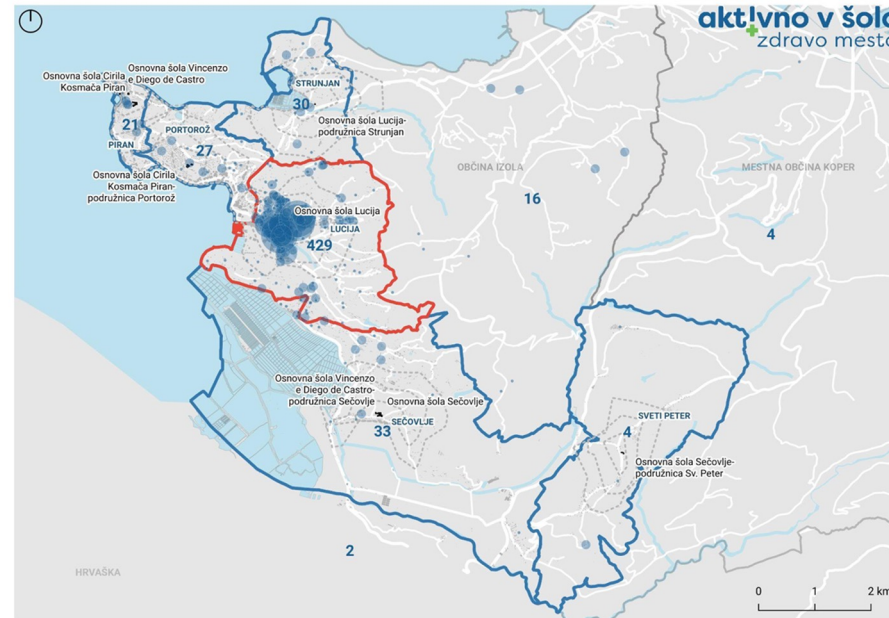
Mestna občina Velenje

- vsi učenci na isti dan, 23. 2. 2022
- sodelovalo je 2729 od 3098 (88 %) šoloobveznih otrok

Kako daleč je šola?

- koliko otrok lahko hodi peš
- koliko jih potrebuje šolski prevoz
- kako otrokom lahko omogočimo hojo
- kakšnih 20% otrok ima možnost za aktivno hojo v šolo glede na oddaljenost pa v šolo hodijo pasivno
- Slike: Lokacije vpisanih v OŠ Lucija in šolski okoliši v občini Piran

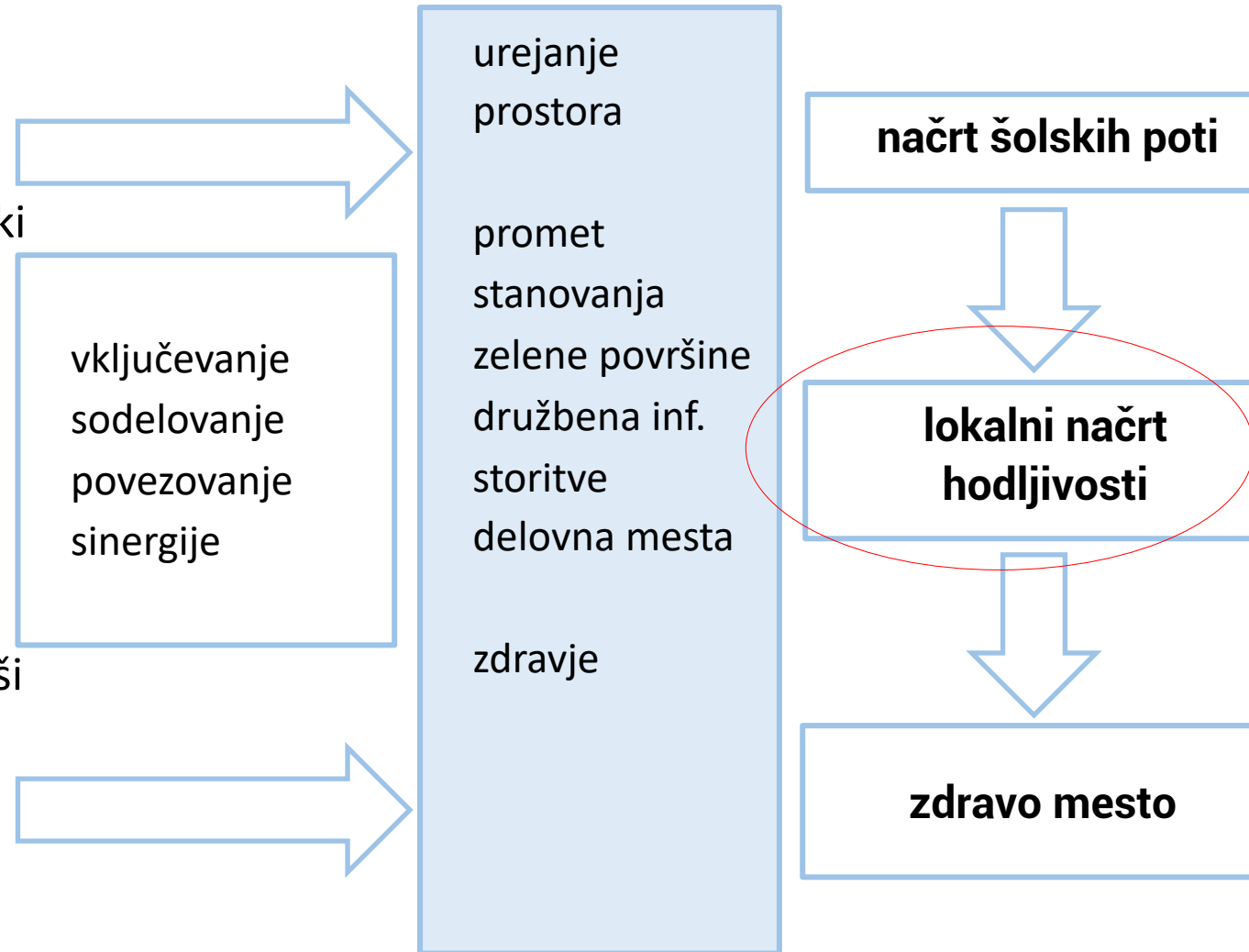
Vključevanje otrok v načrtovanje

- Kako se počutite na poti v šolo in domov?
- Kje hodite v šolo, kako greste v glasbeno?
- S kom hodite v šolo, kaj pa domov?

- Radi hodimo.
- Še raje bi šli s kolesom. Rabimo kolesarnice.
- Vozniki so nestrpni do nas, pešcev.
- Pred šolo je zjutraj preveč avtov.
- Ni nam vedno prijetno na cesti.

Kaj smo se naučili ?

- trije načrti – tri lokalna okolja
- izkustveno načrtovanje – lokalna merila
- vključujoče načrtovanje – različni uporabniki
- povezano načrtovanje - učinkovitost
- tri vrste ukrepov
  - infrastrukturni
  - organizacijski
  - ozaveščevalni
- organizacijski in ozaveščevalni pomembnejši kot infrastrukturni
- **sprememba prometnih režimov**
- čuječa prometna kultura

Odprta ulica – območje varnih prihodov v šoli

CARE
4CLIMATE

- urediti prometni režim
- izboljšati pogoje za hojo, kolesarjenje in vsakdanjo rabo prostora
- sklop več ukrepov
- temeljita analiza
- spreminjanje pogojev za parkiranje
- zapora za avtomobilski promet
- poskusno - začasno, obdobjno – konec tedna, trajno

Foto: Andrej Tarfila

Foto: Priročnik

Del aktivnosti projekta LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007), ki je integralni projekt, sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, sredstev Sklada za podnebne spremembe in sredstvi partnerjev projekta.

IPOP

Šolska ulica – območje varnih prihodov v šolo

CARE
4 CLIMATE

- urediti prometni režim in druge pogoje za varen prihod v šolo
- zmanjšati prometno obremenitev v okolici šole
- ustvariti varnejše in prijaznejše okolje za otroke na poti v šolo
- Medvode, Solkan, Most na Soči
- sklop več ukrepov
- temeljita analiza
- prometni inženir in presojevalec prometne varnosti
- začasna zapora za promet omeji dostop do šolske stavbe z osebnim avtom (v času prihodov, odhodov, ves dopoldan)
- ozaveščanje o pomenu varnosti prostora z otroke
- spreminjanje prometne kulture in potovalnih navad

Foto: Društvo Zagon

Mlada kolesarska županja

- Aoife Kelly, 11 let, Dublin
- mesta odrasli načrtujejo za odrasle
- otroci kolesarimo bolj počasi – iz čistega veselja
- včasih sanjarimo – tudi sredi belega dne
- radi se počutimo varne
- radi smo na prostem
- obožujemo dogodivščine

MEET THE BICYCLE MAYORS

AOIFE KELLY

DUBLIN | IRELAND

LET CHILDREN

Rule the streets

Webinar on Children's mobility in cities
SAVE THE DATE - June 1st, 2021

placemaking
europe Kids

ipop

A City Designed By Adults – What's the Problem?

- ▶ I'll tell you the problem!
- ▶ Cities designed by adults are for adults, cities for children should have ideas from children
- ▶ Some of our cycle tracks stop very suddenly and while an adult is able to cope with this, a child is left in a pretty scary situation, sometimes right next to a bus!
- ▶ One minute you're cycling along a lovely cycle track and the next minute, it disappears! This is my biggest fear when cycling in Dublin – you never know when your cycle track will just randomly run out.
- ▶ Check out this picture – it's so so scary to cycle right beside a bus – you're hoping the driver can see you

Building Future Cycle

ing | Monday 23/11/20 @7.3

Kje smo? Vabilo k sodelovanju.

- do 27. junija odprto vabilo občinam in načrtovalcem
  - za skupno sodelovanje v učnem procesu priprave LNH
  - od septembra do decembra 2023
  - 7 seminarjskih srečanj, 7 nalog
  - izhodišče pot v šolo in šolsko okolje
-
- pozimi 2024 še eno vabilo
  - sledi izdelava priročnika

Vabilo : Izdelajmo skupaj lokalni načrt hodljivosti

 Brezplačno usposabljanje za izboljšanje pogojev za hojo
3 pari (občina + načrtovalec)

 7 srečanj (6 seminarjev + 1 predstavitev)
 redne konzultacije + podpora na terenu

 september – december 2023
 redno izvajanje nalog

 zaključno načrtovalsko poročilo

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj (PIP) – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter uveljavljanja zdravega življenjskega sloga. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, družba za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dobrih tek Slovenija za več gibanja in bolj zdrav prebivalstvo.

Program Izdelajmo skupaj lokalni načrt hodljivosti

Občina pridobi

- Izkušnjo povezanega delovanja z usposobljenim načrtovalcem
- Potrebno znanje za vzpostavitev procesa vključujočega pristopa k načrtovanju hoji prijaznega okolja in možnost testiranja
- Podporo in usmeritev v učnem procesu izdelave lokalnega načrta hodljivosti

Načrtovalec pridobi

- Izkušnjo povezanega delovanja z občino
- Priložnost za pridobitev znanja o procesu vključujočega pristopa in sodelovanje pri testiranju
- Podporo in usmeritev v učnem procesu izdelave lokalnega načrta hodljivosti
- Izdelki bodo vključeni v Priročnik Načrtujmo skupaj zdrava mesta!
- **Honorar (1.900 €)**

Cilj programa: Opolnomočiti par načrtovalca in občine za uspešno sodelovanje pri prizadevanjih za izboljšanje javnega zdravja skozi izboljšanje pogojev za hojo.

Cilj programa: Promocija pomena hoje in skupnostnega načrtovanja za javno zdravje.

Cilj programa: Zbiranje gradiva, znanja in izkušenj za pripravo priročnika.

Maja Simoneti

maja.simoneti@ipop.si /
www.ipop.si

IPOP

Inštitut za politike prostora
Institute for Spatial Policies
ipop.si